

TRGOVAČKO PRAVO

DRUŠTVA - UVOD

TRGOVAC

- pravna ili fizička osoba koja **samostalno i trajno** obavlja **gospodarsku djelatnost** radi ostvarivanja **dobiti** proizvodnjom, prometom robe ili pružanja usluga na tržištu
- iznimke – slobodna zanimanja; individualni poljodjelci

TRGOVAČKO DRUŠTVO

- pravna osoba čiji su osnivanje i ustroj određeni ZTD-om
- javno trgovačko društvo, komanditno društvo – **DRUŠTVA OSOBA**
- dioničko društvo, društvo s ograničenom odgovornošću – **DRUŠTVA KAPITALA**
- može se osnovati za obavljanje **gospodarske ili bilo koje druge djelatnosti**
- trgovačko društvo je trgovac, neovisno o tome obavlja li gospodarsku ili neku drugu djelatnost

TRGOVAC POJEDINAC

- **fizička osoba** koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost u skladu s propisima o obrtu i upisana je u sudskom registru kao trgovac pojedinac; stječe taj status **upisom u sudski registar**
- fizička osoba koja posluje u skladu s propisima o **obrtu** može tražiti da se upiše u trgovački registar kao trgovac pojedinac ako godišnji prihod prelazi svotu od 2 milijuna kuna, a dužna je zatražiti taj upis ako godišnji prihod prelazi svotu od 15 milijuna kuna

PRAVNA OSOBNOST TRGOVAČKOG REGISTRA

- upis u trgovački registar/brisanje iz trgovačkog registra

PREDDRUŠTVO

- **nije** pravna osoba; trgovačko društvo in stato nascendi
- nastaje **sklapanjem društvenog ugovora/usvajanjem statuta i preuzimanjem svih dionica** od strane osnivača trgovačkog društva
- na odnos između osnivača **prije upisa** društva u sudski registar primjenjuje se društveni ugovor, odnosno statut
- za **obveze** koje se preuzmu u ime trgovačkog društva prije njegova upisa u trgovački registar, odgovara **onaj tko ih je preuzeo u ime društva**
- preuzme li ih više osoba, one odgovaraju solidarno i neograničeno cijelom svojom imovinom – trgovačko društvo **ne odgovara**, ne može stjecati prava i obveze
- upisom trgovačkog društva u sudski registar te se osobe **oslobađaju** odgovornosti koja je tamo propisana, a trgovačko društvo postaje dužnikom
- **upisom** trgovačkog društva u sudski registar preddruštvo prestaje; prava stečena i obveze preuzete djelovanjem preddruštva u ime trgovačkog društva prava su i obveze trgovačkog društva

ODGOVORNOST ZA OBVEZE TRGOVAČKOG DRUŠTVA

- trgovačko društvo odgovara za svoje obveze **cijelom svojom imovinom**
- trgovac pojedinac odgovara za svoje obveze **osobno, cijelom svojom imovinom**

ODGOVORNOST ČLANOVA TRGOVAČKOG DRUŠTVA

- članovi JTD-a i komplementari u KD odgovaraju za obveze društva **osobno, solidarno i neograničeno cijelom svojom imovinom**
- članovi d.o.o. i dioničari d.d. **ne odgovaraju** za obveze društva izuzev kada je to određeno ZTD-om – samo snose poslovni rizik
- onaj tko zloupotrebljava okolnost da kao član trgovačkog društva ne odgovara za obveze društva ne može se pozvati na to da po zakonu ne odgovara za te obveze – opća klauzula

PODRUŽNICE

- **trgovac pojedinac** i **trgovačko društvo** mogu izvan sjedišta imati podružnice u kojima obavljaju svoje djelatnosti
- osniva se **odlukom** koju donosi trgovac pojedinac ili nadležni organ trgovačkog društva u skladu s izjavom o osnivanju društva ili društvenim ugovorom, odnosno statutom društva; odluku o osnivanju podružnice mora ovjeriti javni bilježnik
- podružnice **nisu pravne osobe**; njihovim poslovanjem prava i obveze stječe društvo
- podružnica posluje pod svojom **tvrtkom** i mora pri tome navesti svoje sjedište i sjedište osnivača
- podružnica se upisuje u sudske registre suda nadležnoga po mjestu sjedišta osnivača i suda nadležnoga po mjestu sjedišta podružnice

TVRTKA

Tvrtka dioničkog društva

- tvrtka je **ime** kojim trgovačko društvo **posluje** i pod kojim **sudjeluje u pravnom prometu**
- mora se jasno **razlikovati** od tvrtke drugog trgovca upisane u trgovački registar kod istog registarskog suda
- određuje se izjavom o osnivanju društva ili društvenim ugovorom, odnosno statutom društva
- tvrtka i sve promjene upisuju se u sudski registar

Sadržaj tvrtke

- tvrtka trgovačkog društva mora uz naznaku kojom se pobliže obilježava ime društva sadržavati naznaku predmeta poslovanja društva, te vrstu trgovačkog društva (jtd, kd, dd, doo) – **obligatorni sadržaj**

Razlikovanje tvrtki

- sastojci tvrtke ne mogu biti takvi da stvaraju zabunu glede predmeta poslovanja trgovačkog društva, utiska o identitetu ili povezanosti s drugim društvom, da vrijeđaju prava intelektualnog i industrijskog vlasništva ni druga prava drugih osoba.

Osobna imena

- u tvrtku se može unijeti ime ili dio imena neke osobe samo uz njen pristanak, a ako je ta osoba umrla, uz pristanak njenih nasljednika.

Imena država i međunarodnih organizacija

- riječ “Hrvatska”, te njene izvedenice, kao i zastava i grb Republike Hrvatske, uključivši i njihovo oponašanje, mogu se unijeti u tvrtku samo uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske ili državnog organa koja ona ovlasti.
- tvrtka ne može sadržavati imena, grbove, zastave ni druge državne ambleme drugih država ili međunarodnih (međudržavnih) organizacija, niti službene znakove za kontrolu i garanciju kvalitete, a ne može ih se ni oponašati u heraldičkome smislu – iznimno: uz dozvolu nadležnog organa odgovarajuće države ili međunarodne (međudržavne) organizacije ili ako su ti sastojci sadržani u tvrtki ili u imenu osnivača koji se unose u tvrtku trgovačkog društva

Tvrtka i promjene u trgovačkom društvu

- trgovačko društvo nastavlja poslovati **bez promjene** tvrtke unatoč **istupanju** nekih članova iz društva ili pristupanju novih članova u društvo – iznimka: JTD, KD ako u njima prestane biti član osoba čije je ime, odnosno tvrtka ili skraćena tvrtka bila sadržana u tvrtki društva

Tvrtka trgovačkog društva u stečaju ili likvidaciji

- tvrtki trgovačkog društva koje je u stečaju ili likvidaciji dodaje se oznaka “u stečaju” ili “u likvidaciji”, te se tako upisuje u sudski registar

Skraćena tvrtka

- trgovačko društvo može upotrebljavati i skraćenu tvrtku – karakteristični dio tvrtke i naznaku oblika trgovačkog društva
- skraćena tvrtka upisuje se u sudski registar

Jezik tvrtke

- tvrtka trgovačkog društva mora biti na hrvatskom jeziku
- tvrtka trgovačkog društva može sadržavati pojedine strane riječi ako one čine ime, odnosno tvrtku člana društva ili robni ili uslužni žig člana, odnosno njegova društva registriranog u Republici Hrvatskoj, ili ako su uobičajene u hrvatskom jeziku, ili ako za njih nema odgovarajuće riječi u hrvatskom jeziku, ili ako se radi o riječima na mrtvom jeziku

Načelo jedinstvenosti

- svaki dio trgovačkog društva mora poslovati pod istom tvrtkom, s time da joj se može dodati oznaka koja upućuje na to da se radi o dijelu društva

Prijenos tvrtke

- tvrtka trgovačkog društva može se prenijeti na drugog samo zajedno s poduzećem ili s bitnim pretežnim dijelom poduzeća

Tvrtka trgovca pojedinca

- tvrtka trgovca pojedinca mora sadržavati njegovo ime i prezime
- tvrtka trgovca pojedinca mora sadržavati naznaku “t.p.”

Zaštita tvrtke

Načelo zakonitosti

- sud će odbiti upis u sudski registar tvrtke koja nije u skladu sa ZTD-om

Načelo isključivosti

- u isti trgovački registar ne može se upisati tvrtka koja je jednaka ranije upisanoj tvrtki ili tvrtka koja se jasno razlikuje od ranije upisane tvrtke – sud na to pazi *ex offo*

Načela prvenstva

- ako se sudu radi upisa u sudski registar prijave iste tvrtke ili tvrtke koje se međusobno jasno ne razlikuju, sud će upisati onu tvrtku koja je **ranije prijavljena**
- iznimno, upisati će se kasnije prijavljena tvrtka ako podnositelj kasnije prijave dokaže da je u vrijeme podnošenja ranije prijave, tu tvrtku, odnosno njene bitne sastojke upotrebljavao na tržištu kao oznaku svog poduzeća ili kao robni ili uslužni znak za označavanje svojih proizvoda ili usluga te da je to činio prije podnositelja ranije prijave

Zaštita prava imatelja ranije prijavljene tvrtke

- trgovac kome drugi trgovac upotrebom ili upisom iste ili slične tvrtke, koja je upisana u sudski registar istog ili drugog suda, **vrijeđa** njegova **prava** ili **ugrožava** njegov **položaj** u tržišnoj utakmici ili postoji opasnost da njegova prava i položaj u tržišnoj utakmici budu povrijeđeni, odnosno ugroženi ili se drugi trgovac upotrebom tvrtke nepovlasno koristi njegovim poslovnim ugledom ili ga prisvaja, može tužbom zahtijevati da drugi trgovac **prestane upotrebljavati** tu tvrtku, da se tvrtka toga drugog trgovca **izbriše** iz sudskog registra, te da ga se obveže da **nadoknadi štetu** prčinjenu upotrebom tvrtke

- tužba se podnosi sudu koji vodi sudski registar u koji je upisana tvrtka drugog trgovca, a može se podnijeti u roku od tri godine od upisa druge tvrtke u sudski registar
- bez obzira na ove odredbe, trgovac može zaštitu svojih prava glede upotrebe i upisa tvrtke ostvarivati i na temelju propisa o nelojalnoj utakmici, te drugih propisa o zaštiti intelektualnog i industrijskog vlasništva

Predmet poslovanja

- obavljanje svake **dopuštene djelatnosti**; dopuštena je svaka djelatnost koja **nije zakonom zabranjena ili nije suprotna moralu društva**
- predmet poslovanja trgovačkog društva utvrđuje se izjavom o osnivanju društva ili društvenim ugovorom, odnosno statutom trgovačkog društva
- predmet poslovanja trgovačkog društva upisuje se u sudski registar naznakom **djelatnosti** koje ga čine – nacionalna klasifikacija djelatnosti

- trgovačko društvo može obavljati djelatnosti upisane u sudskom registru, te i druge djelatnosti koje služe obavljanju djelatnosti koja je upisana u sudski registar, ako se one u manjem opsegu ili uobičajeno obavljaju uz upisanu djelatnost
- valjani su pravni poslovi koje trgovačko društvo sklopi s trećim osobama izvan djelatnosti upisane u sudski registar – doktrina *ultra vires* se ne primjenjuje

Sjedište trgovačkog društva

- mjesto u kojem je **uprava** društva i odakle se **upravlja poslovima** društva ili mjesto u kojem društvo **obavlja svoju djelatnost**, a određeno je izjavom o osnivanju društva ili društvenim ugovorom, odnosno statutom društva
- trgovačko društvo može imati **samo jedno sjedište**
- upisuje se u sudski registar

- ako je uprava trgovačkog društva u mjestu različitom od mjesta koje je kao sjedište društva upisano u sudski registar ili ako društvo obavlja svoju djelatnost u mjestu različitom od mjesta koje je kao sjedište društva upisano u sudski registar, sjedištem se smatra mjesto upisano u sudskom registru, ali se treće osobe glede pravnih posljedica ovisnih o sjedištu društva mogu pozivati na mjesto u kojemu je uprava društva i odakle se upravlja poslovima društva ili na mjesto u kojemu društvo obavlja svoju djelatnost
- za prijenos trgovačkog društva u **inozemstvo** potreba je prethodna suglasnost Ministarstva financija

SUDSKI REGISTAR

- u sudski registar upisuju se trgovci i svi podaci određeni zakonom te promjene tih podataka
- registar vode trgovački sudovi
- prijave za upis trgovačkog društva podnose za JTD njegovi članovi, za KD svi komplementari, za D.D. svi članovi uprave i predsjednik nadzornog odbora, a za D.O.O. svi članovi uprave, a ako ono ima nadzorni odbor i predsjednik to odbora

Objava upisa

- svaki upis u sudski registar registarski sud objavljuje u “Narodnim novinama” RH i u najmanje još jednim novinama na trošak predlagatelja upisa
- smatra se da je upis objavljen s istekom dana kada izađu posljednje novine u kojima se on objavljuje

Javnost registra

- svaka osoba može u radno vrijeme suda i u prisutnosti ovlaštenog djelatnika suda obaviti uvid u podatke upisane u registru, u isprave na temelju kojih je obavljen upis te u ispravne pohranjene u registru, osim isprava glede kojih je zakonom isključena primjena načela javnosti registra
- svaka osoba može dobiti ovjereni prijepis ili fotokopiju podataka iz registra i isprava na temelju koji je obavljen upis, kao i potvrde o stanju upisa za određenog trgovca
- sud ne smije od osobe koja traži uvid u registar i isprave, odnosno ovjereni prijepis ili fotokopiju podataka iz registra i isprava zahtijevati da navede razlog ili svrhu radi koje to traži

Učinak upisa u registar

- nitko se ne može pozivati na to da mu nisu poznati podaci upisani u sudskom registru koji su objavljeni na način propisan ZTD-om ili aktima trgovačkog društva
- svaka osoba može se pozvati na stanje upisa u registru glede pravno odlučnih podataka i činjenica koji se sukladno ovome i drugim zakonima upisuju u sudski registar, osim one osobe kojoj je bilo poznato ili moralo biti poznato da se stvarno stanje glede tih podataka razlikuje od stanja upisa u registru
- osoba koja je u dobroj vjeri ne može trpjeti štetu zbog toga što se glede pravno odlučnih podataka i činjenica pouzdala u stanje upisa u sudskom registru

ZASTUPANJE

Zastupnici po zakonu

- ovlast za zastupanje trgovačkog društva po zakonu imaju osobe koje su za pojedini oblik tog društva određene odredbama ZTD-a – članovi uprave kod društava kapitala, članovi JTD, komplementari KD; upisuju se u sudski registar
- na zastupnike po zakonu odnosi se ograničenje iz članka 49.

Zastupnici po punomoći

- zastupnik po zakonu može dati punomoć drugoj osobi
- ograničenje iz članka 49. odnosi se i na zastupnike po punomoći

Punomoćnik po zaposlenju

- osoba čija je dužnost da kao djelatnik trgovačkog društva obavlja poslove koji po redovitom tijeku stvari uključuju i sklapanje određenih ugovora, odnosno poduzimanje određenih pravnih radnji, ovlaštena je da kao punomoćnik društva sklapa i te ugovore i poduzima te pravne radnje u granicama poslova koje obavlja
- ograničenje iz članka 49. odnosi se i na punomoćnike po zaposlenju

PROKURA

- trgovačka punomoć čiji su sadržaj i opseg ovlasti određeni ZTD-om
- prokuru može dati samo pravna i fizička osoba koja je trgovac
- prokura se daje u pisanom obliku

PROKURIST

- svaka punoljetna i potpuno poslovno sposobna osoba, bez obzira na dužnost koju obnaša i poslove koje obavlja
- prokura se ne može dati pravnoj osobi

Pojedinačna i skupna prokura

- prokura se može dati jednoj ili više osoba
- ako je prokura dana dvjema osoba bez naznake da se radi o skupnoj prokuri, svaka od tih osoba je prokurist koji samostalno zastupa trgovačko društvo
- prokura dana dvjema ili više osoba smatrat će se skupnom prokurom samo ako je tako izričito naznačeno u prokuri
- izjave volje ili pravne radnje koje učine skupni prokuristi proizvode pravne učinke samo ako ih učine svi skupni prokuristi zajedno; bit će valjanje izjave volje ili pravne radnje koje učini jedan od skupnih prokurista uz izričitu prethodnu suglasnost ili izričito naknadno odobrenje ostalih skupnih prokurista

Opseg ovlasti iz prokure

- prokurist **može** sklapati sve ugovore i poduzimati sve pravne radnje u ime i za račun trgovačkog društva i zastupati ga u postupcima pred upravnim i drugim državnim organima, ustanovama s javnopravnim ovlastima, te državnim i izabranim sudovima
- prokurist **ne može** bez posebne ovlasti otuđiti ni opteretiti nekretnine trgovačkog društva i ne može davati izjave ni poduzimati pravne radnje kojima se započinje stečajni postupak ili drugi postupak koji dovodi do prestanka društva
- prokurist **ne može** davati punomoć za sklapanje poslovan drugim osobama

Ograničenje prokure

- ograničenje prokure koji nije predviđeno ZTD-om nema učinka prema trećim osobama, bez obzira na to je li treća osoba za njih znala ili morala znati
- ograničenje prokure na poslovanje jedne ili više podružnica ima učinka prema trećim osobama samo ako je upisano u sudskom registru

Sklapanje ugovora sa samim sobom (članak 49.)

- prokurist ne može bez posebne ovlasti trgovačkog društva nastupati kao druga ugovorna strana i s društvom sklapati ugovore u svoje ime i za svoj račun, u svoje ime, a za račun drugih osoba ili u ime i za račun drugih osoba

Potpis prokuriste

- prokurist potpisuje trgovačko društvo svojim imenom i prezimenom, uz naznaku iz koje je vidljiv njegov položaj prokuriste ili uz oznaku “p.p.”

Prijenos prokure

- prokura nije prenosiva na drugu osobu

Opoziv prokure

- prokura se može u svako vrijeme opozvati

Prokura trgovca pojedinca

- trgovac pojedinac daje prokuru osobno i ovlast davanja prokure ne može prenijeti na drugu osobu

Upis prokure

- dodjela prokure i njezin opoziv upisuju se u sudski registar

TRGOVAČKA PUNOMOĆ

- trgovački punomoćnik je **djelatnik u trgovačkom društvu** ili druga osoba koju trgovac ovlasti da vodi cijelo ili dio njegovog poduzeća
- trgovačka punomoć daje se u pismenom obliku

Ovlasti iz trgovačke punomoći

- trgovački punomoćnik **ovlašten je** sklapati sve ugovore i poduzimati sve pravne radnje koje su u prometu uobičajene pri vođenju poduzeća ili dijela poduzeća na koje se odnosi njegova punomoć ili koje su za to potrebne
- trgovački punomoćnik **ne može** bez posebne ovlasti otuđiti ni opteretiti nekretnine svog vlastodavca, mjenično niti čekovno ga obvezati, preuzeti obveze iz jamstva, uzeti za njega zajam, ugovoriti nadležnost izabranog suda, nagoditi se niti voditi spor
- ograničenja ovlasti trgovačkog punomoćnika, osim onih navedenih u prethodnom stavku, nemaju učinka prema trećim osobama koje za njih nisu znale niti su morale znati
- ograničenje iz članka 49. odnosi se i na trgovačkog punomoćnika
- bez izričitog ovlaštenja vlastodavca trgovački punomoćnik ne može ovlasti iz punomoći prenijeti na drugu osobu

Punomoć trgovačkom putniku

- trgovac može svakom djelatniku ili drugoj osobi dati punomoć kao trgovačkom putniku
- punomoć trgovačkom putniku mora se dati u pismenom obliku

Ovlasti iz punomoći trgovačkom putniku

- trgovački putnik ovlašten je u ime i za račun vlastodavca sklapati ugovore o prodaji vlastodavčeve robe, isporučivati robu, naplaćivati cijenu iz tih ugovora, te primati izjave od kupaca glede robe koja je predmet ugovora što ga je trgovački putnik sklopio za vlastodavca
- trgovački putnik ovlašten je u ime i za račun vlastodavca davati izjave i poduzimati druge pravne radnje radi očuvanja vlastodavčevih prava iz ugovora što ga je sklopio u njegovo ime i za njegov račun
- ograničenje ovlasti trgovačkog putnika nema učinka prema trećoj osobi koja za to nije znala niti morala znati
- trgovački putnik ne može bez posebne ovlasti prodavati robu uz plaćanje na poček ili u obrocima
- ograničenje iz članka 49. odnosi se i na trgovačkog putnika